

INFLACIJA I DRŽAVNO UPRAVLJANJE NOVČANOM MASOM**INFLATION AND STATE MANAGEMENT OF MONEY STOCK****Mr Spasenija Mirković**

Opština Ugljevik

Municipality Ugljevik

Stručni članak

DOI 10.7251/OIK1403005M, UDK 336.748.12

Professional paper

REZIME

U različitim ekonomsko-socijalnim uslovima na različit način se ispoljava i rješava inflacija. Razvoj, uzroci nastanka i ekonomsko-socijalne posljedice inflacije neposredno su povezani i uslovljeni nivoom ekonomsko-tehnološke razvijenosti i stvarnom prirodnom društvenih odnosa. U uslovima i odnosima kapitala stvarni teret inflacije se prevladuje na ekonomski slabije razvijene zemlje i na sopstvenu radničku klasu.

Visoka stopa inflacije sama po sebi govori o poremećenim robno-novčanim tokovima i ekonomsko-socijalnoj ravnoteži u zemlji. Ali, iza istih ili približno istih stopa inflacije obično stoji različita sadržina (strukturne, tehnološke, razvojne i socijalne prirode). Stoga je potrebno obratiti posebnu pažnju, pored kvantitativne težine inflacije, i na njen kvalitet. Međutim, to ne znači da se problemi inflacije mogu rješavati izvan opštih pravila koje nudi savremena ekonomska nauka.

Ključne riječi: Inflacija, novčana masa, državno upravljanje, antiinflaciona politika.

UVOD

Inflacija je obezvredivanje novca, tj. smanjenje njegove kupovne sposobnosti. Inflacija nastaje zbog različitih uzroka, ima različite oblike, različit nivo i različito ekonomsko-socijalno dejstvo. Inflacija se pojavljuje ne samo putem povećanja cijena, što je „otkrivena inflacija” – cjenovna inflacija, već postoji i „prikrivena inflacija”, prigušena, inflacija koja se pojavljuje prije svega u deficitu i pogoršanju kvaliteta

ABSTRACT

In different economic and social conditions in different ways manifest and solves inflation. Development, the causes of the economic and social consequences of inflation are directly related to and conditioned by the level of economic and technological development and the real nature of social relations. In terms of the relations of capital and the real burden of inflation is shifted to the economically less developed countries and in their own working class.

High inflation itself speaks of disturbed boundary-cash flow, and economic and social equilibrium in the country. But behind the same or approximately the same rate of inflation usually stands different contents (structural, technological, developmental, and social). Therefore, it is necessary to pay special attention in addition to the quantitative weight of inflation and its quality. However, this does not mean that the problems of inflation can be dealt with outside of the general rules which the modern economic science.

Keywords: Inflation, money supply, national governance, anti-inflation policy

INTRODUCTION

Inflation is the devaluation of money, ie. reducing its purchasing power. Inflation occurs due to various reasons, have different shapes, different levels and different economic and social effects. Inflation occurs not only through price increases, which „revealed inflation” - the price inflation, but there is a „hidden inflation” subdued inflation that occurs primarily in the deficit and the deterioration of the quality of the product. There are

proizvoda. Različiti su uzroci nastanka inflacije. Ona nastaje usljed poremećaja odnosa novčane mase i robne mase, tj. kada tražnja za robom i uslugama raste tako da proizvođači i prodavci podižu cijene nezavisno od nivoa troškova. Poremećaji između ponude i tražnje mogu nastupiti usljed deficita državnog budžeta, prekomjernih investicija (iznad stvarnih mogućnosti ekonomije date zemlje), bržeg rasta plata od proizvodnje i produktivnosti rada, subjektivnog utvrđivanja državnih cijena koje izazivaju poremećaje u obimu i strukturi tražnje itd. Inflacija može biti i uvezana ili nametnuta od spoljnih faktora. Tu se posebno ističu razni oblici sankcija, povećanje spoljnog duga, pogoršanje uslova spoljnotrgovinske razmjene, spoljnotrgovinski i platni deficiti itd. Po pravilu, inflaciju izazivaju istovremeno više faktora unutrašnje i spoljne prirode, ali svi su oni povezani sa državnom regulacijom i deregulacijom.

various causes of inflation. It occurs due to disturbance ratio of money supply and commodity supply, ie. when demand for goods and services is growing so manufacturers and retailers raise prices regardless of the level of costs. Disturbances between supply and demand may occur due to the state budget deficit, excessive investments (beyond the real possibilities of the economy of the country concerned), faster wage growth of production and productivity, subjective determination of state price caused by disturbances in the volume and structure of demand and so on. Inflation can be imported or imposed by external factors. These include the various forms of sanctions, the increase in foreign debt, worsening terms of foreign trade, foreign trade and payments deficits, etc. As a rule, the inflation caused simultaneously by several factors, both internal and external in nature, but they are all linked to state regulation and deregulation.

POJAM I ISTORIJA INFLACIJE

Pod inflacijom se podrazumijeva neprekidan rast opšteg nivoa cijena, odnosno proces ubrzanog ritma rasta cijena (Vukmirica, 2012, str. 174). Zavisno od nivoa i tempa povećanja cijena u odnosu na nivo i tempo porasta realnih stopa rasta proizvodnje i dohotka odvija se različit nivo inflacije. Otuda i različiti nazivi kojima se izražava stepen rasta ili opadanja inflacije i proizvodnje, i to: puzajuća inflacija, galopirajuća inflacija, hiperinflacija, dezinflacija, deflacija, stagflacija i sl.

Prema Samjuelsonu (1975, str. 155), inflacija znači opšti porast nivoa cijena i može biti blaga ili oštra. Međutim, mnogi ekonomisti ističu da svako povećanje cijena ne mora da dovede do inflacije, odnosno ne nosi inflatorni karakter.

Milton Friedman na osnovu empirijskih istraživanja uzroka i posljedica izmjene količine novca u toku jednog vijeka (1867-1960. godine) došao je do nedvosmislenog zaključka da je inflacija uvijek i svuda pojava novčane sfere. On je dokazao ono što je kvantitativna teorija novca ranije dokazivala, a to je da je porast količine novca osnovni faktor

THE CONCEPT AND HISTORY OF INFLATION

Under inflation implies a steady increase in the general price level, that process accelerated pace of price (Vukmirica, 2012, p. 174). Depending on the level and pace of price increases in relation to the level and pace of increase in the real rate of growth of production and income takes place varying levels of inflation. Hence the different names that reflect the level of growth or decline in inflation and production, including: creeping inflation, runaway inflation, hyperinflation, disinflation, deflation, stagflation, etc.

According to Samuelson (1975, p. 155), inflation means a general rise in price levels and can be mild or severe. However, many economists point out that any increase in price does not necessarily lead to inflation, that is not inflationary character.

Milton Friedman on the basis of empirical research on the causes and consequences of changes to the amount of money in the course of a century (from 1867 to 1960. Was) came to the unequivocal conclusion that inflation is always and everywhere the emergence of monetary sphere. He proved what the quantity theory of money previously argued, and that is to in-

pojave rasta inflacije (Vukmirica, 2012, str. 175). S obzirom na to da inflacija potkopava kupovnu moć građana, a posebno gradskog stanovništva i onih sa ustaljenim dohocima, to ona poprima vid specifičnog i nelegalnog poreskog tereta. To je, u stvari, posebno oporezivanje građana. U nedostatku drugih sredstava, država pokriva svoje budžetske deficite štampanjem novčanica koje se puštaju u opticaj. To vodi obezvređivanju novca, jer ne postoji dovoljna ponuda u robnom fondu. Zbog toga rastu cijene, a, s tim u vezi, pada kupovna moć građana. Time se snižava fond potrošnje svih onih koji imaju ustaljene nadnice i plate.

Kejnz je preporučivao inflaciju kao sredstvo za posredno oporezivanje građana za vrijeme Drugog svjetskog rata u Engleskoj. On je preporučivao sniženje realne zarade putem inflacije, smatrajući da to neće izazvati tako odlučan otpor kakav bi izazvalo direktno smanjenje nominalne zarade ili uvođenje novih poreza, odnosno povećanje postojećih. Kejnz je preporučivao da treba tako podesiti sistem cijena i nadnica, koje reguliše država, da cijene uvijek bježe za 10% ispred kretanja nadnica. Time se omogućava da se jedna desetina radnikovog fonda potrošnje prelije u kase državne blagajne (Ibidem, str. 176).

EKONOMSKA TEORIJA NASTANKA I RAZVOJA INFLACIJE

Savremena ekonomska teorija poklanja dosta pažnje fenomenima rasta cijena i inflacije. Prisutno je više teorijskih pravaca i škola. Među zapadnim ekonomistima one se svrstavaju oko Kejnza i kejnzijanaca sa različitim varijantama i oko Fridmana, monetarističke i nemonetarističke škole.

Ekonomska teorija o inflaciji i mijenjanju nivoa cijena ističe trojnu klasifikaciju i to (Pugačov i Pitelin, 1994, str. 55): (1) teorija tražnje: a) monetarne tražnje, b) tražnje sa realnim dohotkom; (2) troškovne teorije: a) spirala lični dohoci – cijene, b) vanprivredna potrošnja, c) uvozni troškovi, d) sektorska inflacija; (3)

increase the amount of money the main factor for the emergence of inflation (Vukmirica, 2012, p. 175). Given that inflation undermines the purchasing power of the population, especially the urban population and those with stable incomes, that it takes type specific and illegal tax burden. It is, in fact, especially taxation of citizens. In the absence of other resources, the state cover its budget deficits by printing banknotes into circulation. This leads to the devaluation of money, because there is no sufficient supply of the commodity fund. Therefore, growth rates, and consequently decrease the purchasing power of citizens. This reduces the fund spending all those who have stable wages and salaries.

Keynes recommended inflation as a means of indirectly taxing citizens during World War II in England. He recommended lowering real wages through inflation, arguing that it would cause such a resolute resistance, what would cause a direct reduction in nominal wages and the introduction of new taxes or increase existing ones. Keynes recommended that it should be adjusted so the system of prices and wages, which regulates the country, the prices still run in 10% ahead of wage trends. This enables one-tenth of the employee's fund spending cash poured into state coffers (Ibidem, p. 176).

THE ECONOMIC THEORY OF THE ORIGIN AND DEVELOPMENT OF INFLATION

Modern economic theory in the West paid much attention to the phenomena of rising prices and inflation. There has been more theoretical approaches and schools. Among Western economists, they are classified about Keynes and the Keynesians of different variants and about Friedman, the monetarist and nemonetarist school.

Economic Theory of Inflation and changing price levels emphasizes a tripartite classification, as follows (Pugačov & Pitelin, 1994, p. 55): (1) The theory of demand: a) monetary demand, b) demand from real income; (2) Cost theory: a) spiral of wages - price, b) Non - economic consumption, c) import costs, d) the sectoral in-

strukturne teorije: a) uvozna suspcitucija, b) nejednakost u ekonomskom položaju sektora, c) odnosi razmjene u spoljnoj trgovini.

Inflacija tražnje nastaje kada agregatna tražnja raste brže od proizvodnog potencijala ekonomije, pomjerajući cijene naviše da bi se izjednačila ponuda i tražnja. Tražnja se takmiči sa ograničenom količinom robe i usluga, licitirajući cijene. Tada nezaposlenost opada, plate rastu, a inflatorni talas se ubrzava.

Sve do Velike ekonomske krize 1929-1933. godine najprihvatljivije objašnjenje visine cijena davala je kvantitativna teorija novca. Po jednačini razmjene Fišera proizilazi da je (Vukmirica, 2012, str. 186):

$$MV=PY,$$

gdje M predstavlja količinu novca, uključujući bankarske depozite i vremenske depozite, V brzinu opticaja gotovog novca, P visinu cijena, Y visinu realnog dohotka. Iz jednačine proizilazi da će se cijene mijenjati srazmjerno količini novca u opticaju ili brzini opticaja novca, a obrnuto srazmjerno veličini dohotka. Iz ove kvantitativne teorije proizilazi da se kretanje opšte visine cijena može kontrolisati manipulisanjem novčanom masom.

Teorija inflacije zasnovana na tražnji sa realnim dohtkom može se objasniti pojmovima inflacionog (deflacionog) jaza, koji se zasniva na radovima Kejnza i njegovih sljedbenika.

flation; (3) Sturctural theories: a) import suspcitute b) inequality in the economic situation of the sector c) covers trade in the foreign trade.

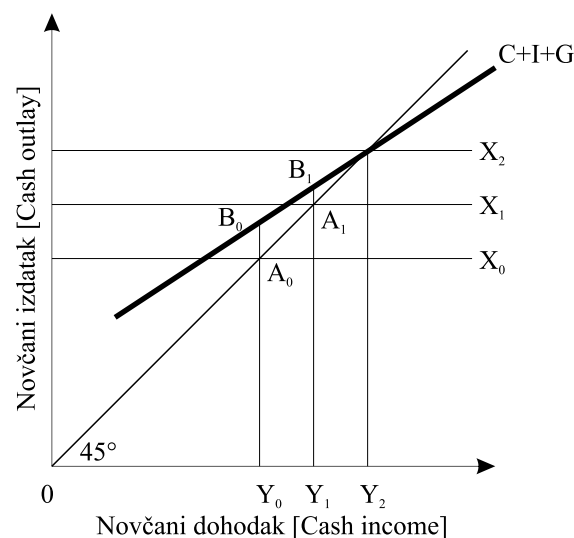
Inflation demand occurs when aggregate demand is growing faster than the productive potential of the economy, moving up the prices to balance supply and demand. Demand competes with a limited amount of goods and services by bidding prices. Then unemployment falling, wages rising and inflationary wave is accelerating.

Until the Great Depression from 1929 to 1933. The most acceptable explanation for the amount of the price given the quantity theory of money. The equation of exchange Fisher follows that (Vukmirica, 2012, p. 186):

$$MV=PY$$

Where M is the amount of money, including bank deposits and time deposits, V velocity of circulation of currency, price levels P, Y real income. From equation implies that prices will change in proportion to the amount of money in circulation, or rate of circulation of money, and inversely proportionate to the size income. From the quantity theory implies that the overall amount of price movement can be controlled by manipulating the money supply.

Theory of inflation based on the demand of real income may be explicable in terms of inflationary (deflationary) gap, which is based on the works of Keynes and his followers.

Grafikon 1. Inflatorni jaz (Vukmirica, 2012, str. 187)

Graph 1. Inflationary gap (Vukmirica, 2012, p. 187)

Rezultirajuća funkcija izdataka je $C+I+G$, a predstavlja vertikalnu sumu tri osnovne komponente, lične potrošnje C , privatnih domaćih investicija I i izdataka za robu i usluge G . Visina ravnotežnog novčanog dohotka je Y , jer samo i Y mogu se agregirati novčani dohodci koji će biti jednaki novčanim izdacima u novčanim izrazima. Linija koja kreće od 0 pod uglom od 45 stepeni, ukazuje na tu jednakost.

Kod visine dohotka ostvarenog pri punoj zaposlenosti Y_n , postoji inflatorni jaz $A_n B_0$, gdje ukupni izdaci prekoračuju ukupni kapacitet privrede. Ovaj jaz prouzrokuje povećanje cijena. Ako početno povećanje cijena povećava nominalni kapacitet na X_1 , puna zaposlenost biće Y_1 , a inflatorni jaz smanjuje se na $A_1 B_1$. Proces se nastavlja sve dok nominalni kapacitet ne naraste na X_2 , dohodak pri punoj zaposlenosti povećava se na Y_2 i inflatorni jaz je eliminisan.

POSLJEDICE INFLACIJE

Povećana nesigurnost obeshrabruje investicije i štednju. Dolazi do preraspodjele prihoda i bogatstva. Kao prvo, prihodi će biti preraspoređeni od učesnika u ekonomiji koji zavise od fiksnih prihoda (npr. korisnici penzija, socijalnih davanja, dječijih dodataka itd.), ka onima koji zavise od operativnih prihoda ili plata, koji mogu držati korak sa inflacijom. Drugo, na sličan način, ako povjerioci iz raznih razloga nisu u stanju da se prilagode inflaciji, bogatstvo će biti preraspoređeno od povjerilaca fiksiranih obligacija ka dužnicima. Tipičan primjer, kada je vlada neto dužnik, kao što je obično slučaj, na ovaj način se ovaj dug smanjuje preraspodjelom realnog novca ka vladi. Ovo je poznato kao „inflatorni porez“ i uzrok je mnogih palih ekonomija u hiperinflacijama zbog neodgovornih vlada.

Dolazi do spoljnotrgovinskog rizika, tj. ako je domaći nivo inflacije viši od spoljnog, ovo će oslabiti spoljnotrgovinski balans, a time zatim i valutni kurs.

„Troškovi izlizanih đonova“. Kako inflacija obezvređuje gotov novac, učesnici u privredi će generalno težiti tome da u svakom trenutku

The resulting expenditure function is $C+I+G$, and represents the vertical sum of three main components, private consumption C , private domestic investment I , and expenditures for goods and services G . Height steady cash income is Y , because only Y can be aggregated cash Salaries will be equal cash outflows in monetary terms. The line, which ranges from 0 to an angle of 45 degrees, indicating that equality.

At the height of income received in full employment n , there is an inflationary gap $A_n B_0$, where total expenditures exceed the total capacity of the economy. This gap causes an increase in price. If the initial price increase increases the nominal capacity of the X_1 , Y_1 will be full employment and inflationary gap is reduced to $A_1 B_1$. The process continues until the nominal capacity does not grow on X_2 , income at full employment increases to Y_2 and inflationary gap is eliminated.

EFFECTS OF INFLATION

Increased uncertainty discourages investment and saving. There is a redistribution of income and wealth. First, the revenue will be redeployed from the participants in the economy that depend on fixed income (eg. Users pensions, social benefits, child benefits etc..), To those who depend on operating income or wages, which can not keep up with inflation. Second, in a similar way, if the creditors for various reasons are unable to adapt to inflation, wealth will be reallocated from fixed obligations towards creditors to debtors. A typical example, when the government net debtor, as is usually the case, in this way reducing the debt reallocation of real money to the government. This is known as the „inflation tax“ and the cause of many of the fallen economy hyperinflations due to irresponsible government.

Comes to foreign travel, ie. If domestic inflation is higher than the outside, this will weaken the trade balance, and then time and currency exchange rates.

“Costs worn soles.” As inflation devalues the currency, the participants in the economy will generally strive at all times to keep it less

drže što manje efektivnog novca, što će donijeti dodatne realne transakcione troškova.

„Troškovi menija“. Cijene koje se često mijenjaju takođe imaju svoje realne troškove, kao na primjer restorani koji često moraju da mijenjaju menije. I, konačno, hiperinflacija, koja se dešava kada se porast inflacije potpuno otrgne kontroli, i na veoma brutalan način ometa normalno funkcionisanje ekonomije i njene sposobnosti da proizvodi.

DRŽAVNA ANTIINFLACIONA POLITIKA I PROGRAMI MJERA

Prvo pitanje koje se postavlja u vezi sa inflacijom jeste da li je moguće pobijediti inflaciju, a da se ne izazove opadanje privrednog rasta i nezaposlenosti. Klasični odgovor je bio „ne“, a praksa niza razvijenih tržišnih zemalja je to potvrdila. To je naročito potvrđeno tokom 80-tih godina kada su SAD i zemlje zapadne Evrope u borbi sa inflacijom koristile koktel oštih monetarnih i poreskih mjera, smanjile tražnju i proizvodnju, odnosno smanjile inflaciju, a povećale nezaposlenost. Uporedo sa ovim pitanjem postavlja se i pitanje: da li se mora upadati u recesiju da bi se oborila inflacija? Da li se uspješnim manevrisanjem instrumentima i mjerama ekonomske politike to može izbjeći, a, ako ne u cjelini, a ono bar da se ograniči dubina i vrijeme trajanja recesije. Odgovor na ovo pitanje je pozitivan.

Interesantno je reći da se u savremenoj ekonomskoj teoriji i praksi često ističe mišljenje Milтона Fridmana o inflaciji, njegova preporuka o napretku uz pad cijena, odnosno ekonomskog razvoja uz očuvanje vrijednosti novca. Fridman podvlači da ne treba miješati fizičke veličine u privredi sa novčanim veličinama. Fridman se zalaže za primjenu politike novca prema pravilima „retrogradnog kuplunga“, tj. da se rast novčane mase čvrsto vezuje za kretanje cjelokupne proizvodnje ili zaposlenosti. On je izvukao zaključak, koji se naziva „Fridmanov recept“, da u svakom periodu novčanu masu treba povećati za određeni fiksni iznos (Friedman, 1973, str. 192).

effective money, which will bring more realistic transaction costs.

“Menu costs” prices that often change also have their real costs, such as restaurants which often have changing menus. And, finally, hyperinflation, which happens when the growth rate completely out of control, and in a very brutal way interferes with the normal functioning of the economy and its ability to produce.

STATE ANTIINFLATION POLICIES AND PROGRAMS OF MEASURES

The first question that arises in connection with inflation is that it is possible to beat inflation, and that it does not cause a decline in economic growth and unemployment. The classic answer is “no,” and the practice of a number of developed market countries confirmed it. This is especially confirmed in the 80s when the United States and Western Europe in the fight against inflation using a cocktail of sharp monetary and fiscal measures have reduced demand and production, and reduced inflation and increased unemployment. Along with this issue is the question: whether to be getting into a recession that could be lowered inflation? Are you a successful maneuver instruments and economic policy measures to be avoided, if not in whole, then at least to limit the depth and duration of the recession. The answer to this question is positive.

It is interesting to think that in modern economic theory and practice often emphasizes the opinion of Milton Friedman on inflation, its recommendations on the progress with the fall in prices and economic growth while preserving the value of money. Friedman emphasizes that one should not mix the physical size of the economy with cash sizes. Friedman advocates for policy money according to the rules “retrograde clutch”, ie. that the growth of money supply firmly linked to the movement of the entire production and employment. He drew the conclusion, which is called “Friedman’s prescription,” that in every period the money supply should be increased by a fixed amount (Friedman, 1973, p. 192).

Fridmanov recept za liječenje od inflacije je veoma jasan. Postoji samo jedan lijek protiv inflacije i njega može primijeniti samo vlada. Smanjenje sopstvenih izdataka i smanjenje monetarnog rasta, tako da privatna potrošnja bude ograničena.

Teoretičari inercije tvrde da preveliki budžetski deficiti mogu da stvore ekscenu potražnju koja prouzrokuje ubrzanje inflacije. Prema istom modelu, fiskalna stezanja mogu da dovedu do usporavanja inflacije, mada će sam proces biti teži što je početna tačka inflacije viša.

Većina teoretičara racionalnog očekivanja odbacuje budžetske deficite bez obzira da li su veliki ili mali. Deficiti se moraju finansirati, jer oni predstavljaju za vladu stalna iskušenja za doštampavanje novca.

ZAKLJUČAK

Borba protiv inflacije u raznim zemljama vodi se na različite načine, raznim instrumentima i mjerama, više ili manje konzistentnim kratkoročnim i dugoročnim programima borbe protiv inflacije, sa više ili manje odlučnosti i uspješnosti. Antiinflacioni programi obično ističu potrebu uspostavljanja adekvatnije, skladnije i bolje ravnoteže između ponude i tražnje, odnosno između ukupne potrošnje i proizvodnih kapaciteta. Ovi programi su više ili manje odlučne mjere i apeli da se troši manje, a proizvodi više. Pri tome, treba voditi računa da se liječenjem inflacije ne izazove pojava recesije i nezaposlenosti.

Mnogobrojne i snažne negativne ekonomsko-socijalne posljedice koje sa sobom nosi savremena inflacija prisiljava državu i njene organe da preduzimaju cijeli niz instrumenata i mjera koje imaju neposredno ili posredno dejstvo na suzbijanje inflacije, mjera kako fiskalne i monetarne prirode tako i direktnih intervencija putem zamrzavanja cijena i nadnica.

Neki ekonomisti, kao na primjer Samuelson smatraju da je problem inflacije nedostatak modernih sistema i da je svako potrošačko

Friedman's prescription for the treatment of inflation is very clear. There is only one cure for inflation and it can only be used by the government. Reduction of its own costs and reducing monetary growth, so that private consumption is limited.

Inertia theorists argue that excessive budget deficits can create the excessive demand which causes the acceleration of inflation. According to the same model, fiscal tightening may lead to a slowdown in inflation, although the process will be more difficult as the starting point of inflation is higher.

Most rational expectations theorists reject the budget deficits regardless of whether they are large or small. Deficits can be financed, because they represent the government's constant temptations for additional printing of money.

CONCLUSION

The fight against inflation in various countries leads in different ways, various instruments and measures, more or less consistent short- and long-term programs to combat inflation, with more or less determination and success. Anti-inflation programs usually emphasize the need to establish adequate, more harmonious and better balance between supply and demand, or between total consumption and production capacity. These programs are more or less decisive measures and appeals to consume less and produce more. In doing so, care should be taken that the treatment does not cause inflation phenomenon of recession and unemployment.

The numerous and strong negative economic and social consequences that brings contemporary inflation forces the state and its organs to undertake a range of tools and measures which have a direct or indirect effect on combating inflation, a measure of how fiscal and monetary nature and direct intervention through price freezes and wages.

Some economists, such as Samuelson argue that the problem of inflation lack modern systems and that each consumer society and

društvo istovremeno i društvo inflacije, jer ne-
prestano umnožava svoje zahtjeve i potrebe.

Kejnz je proučavajući ekonomsku krizu 1929-1932. godine došao do zaključka da nacionalne privrede, posmatrano na duži rok, neće automatski i same doći u stanje ravnoteže kako je to smatrala klasična ekonomska doktrina. Po njegovom mišljenju neminovno je prisustvo države, odnosno ona je jedina u stanju da pokrene razvoj i obezbijedi punu zaposlenost.

society at the same time inflation, as we continually multiply their demands and needs.

Keynes is studying the economic crisis of 1929-1932. he came to the conclusion that the national economy, as seen in the long term, it will not automatically get themselves into a state of equilibrium as it is considered the classical economic doctrine. In his opinion, it is inevitable that the presence of the state, ie it is only able to initiate development and provide full employment.

LITERATURA

- Fridman, M. (1973). *Teorija novca i monetarna politika*. Beograd: Rad.
- Fridman, M. i Samuelson, P. (1975). *Inflacija, uzroci i posledice*. Zagreb: Ekonomska čitanka.
- Marković, Lj. (1953). *Državni kapitalizam*. Beograd: Narodna knjiga.
- Samjuelson, P. (1975). *Ekonomska čitanka*. Zagreb: NZMH.
- Vukmirica, V. (2012). *Ekonomiks i savremeni ekonomski sistemi*. Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

LITERATURE

- Fridman, M. (1973). *The theory of money and monetary policy*. Beograd: Rad.
- Fridman, M. i Samuelson, P. (1975). *Inflation, causes and consequences*. Zagreb: Ekonomska čitanka.
- Marković, Lj. (1953). *State capitalism*. Beograd: Narodna knjiga.
- Samjuelson, P. (1975). *Economic Reader*. Zagreb: NZMH.
- Vukmirica, V. (2012). *Economics and Contemporary Economic Systems*. Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.